

เรื่อง ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา : การเตรียมความพร้อม สำหรับบัณฑิตศึกษาใหม่

Ethnomusicology: Mentoring a New Graduate

สุพจน์ ยุคลธรรวงศ์

ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา รศ.ดร.ปราณี โพธิสุข

เนื้อหาบทความวิจัยเรื่องดังกล่าวนำมา จากวิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี บัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) พ.ศ. 2550 เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับราย วิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (The Development of Mentoring Activities for the Foundations of Ethnomusicology)

วิทยานิพนธ์ดังกล่าวได้รับทุนสนับสนุน การวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

ดนตรีเป็นศิลปะที่ละเอียดอ่อนเนื่องจาก ดนตรีมองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ จะสัมผัสดนตรี ได้ด้วยการรับรู้ทางเสียงจึงพบกับความงามของ ดนตรี และจะรู้สึกซาบซึ้งได้มากน้อยเท่าใดนั้น จะขึ้นอยู่กับสติปัญญา พื้นฐานประสบการณ์ และสุนทรียภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งข้อจำกัด ดังกล่าวของมนุษย์ สามารถเรียนรู้และพัฒนา ได้จากความสำคัญของดนตรีที่มีต่อมนุษย์และ สังคม จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอน ดนตรีให้เหมาะสมกับความถนัดตามความ แตกต่างของเด็กหรือแต่ละบุคคล เพื่อสืบทอด คุณค่าดนตรีให้คงอยู่ควบคู่กับมนุษย์ สังคม และ เกิดพัฒนาการต่อไป การเรียนการสอนดนตรีใน ปัจจุบันแบ่งการสืบทอดดนตรีออกเป็นสาขา ต่างๆ เช่น ดนตรีปฏิบัติ ทฤษฎีดนตรี การ

ประพันธ์เพลง การอำนวยเพลง ดนตรีวิทยา ดนตรีบำบัด และดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เป็นต้น ดังนั้นดนตรีจึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญ สาขาหนึ่ง ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการทางร่างกายและ จิตใจให้กับมนุษย์ ทั้งทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกายได้เป็นอย่างดี

ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Ethnomusicology) เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาด้านวัฒนธรรม ดนตรีมีความเกี่ยวพันกับมนุษย์ ทั้งในด้านมา นุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยเริ่มปรากฏขึ้น ในสมัยล่าอาณานิคมของชาวยุโรป ซึ่งทำให้ ชาวยุโรปไปพบเห็นวัฒนธรรมของเมืองขึ้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมดนตรี ทำให้นักวิชาการ ด้านดนตรีชาวยุโรปเริ่มสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมดนตรีชาติอื่น ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมของ ชาวตะวันตก ซึ่งเรียกว่าดุริยางควิทยาเปรียบเทียบ (Comparative Musicology) ศาสตร์ด้านดนตรี ชาติพันธุ์วิทยา ปรากฏชัดเจนเมื่อประมาณช่วง รอยต่อระหว่างปลายศตวรรษที่ 18 ถึงต้น ศตวรรษที่ 19 เมื่อการเก็บข้อมูลสำหรับการ ศึกษาวิจัยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาคสนาม (Field work) โดยศึกษาพฤติกรรม แนวคิดของ มนุษย์ในสังคมในการสร้างวัฒนธรรมดนตรี อย่างเป็นระบบ มีการใช้เครื่องบันทึกเสียง และ บันทึกบทเพลงเป็นโน้ตเพลงสากล

หัวใจสำคัญของการศึกษาวิจัยด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา คือ การศึกษาภาคสนาม ผู้ที่ออกภาคสนาม ต้องศึกษาเบื้องต้นจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสนามที่จะเข้าไปทำการ ศึกษา เช่น ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่ หรือภาษาท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อเข้าไปอยู่ภาคสนามผู้ศึกษาต้องใช้เวลาในการปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เข้าไปศึกษา เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลตามจุดประสงค์ของการวิจัย ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกัน และกันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ต่างฝ่ายต่างรู้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับชุมชนที่เข้าไปทำการศึกษา การศึกษาวิจัยด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จึงเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญในการลดการดูหมิ่นทางวัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ทำให้มนุษย์เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมระหว่างประเทศและสามารถแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางด้านดนตรี อันเป็นผลทำให้เกิดมิตรภาพระหว่างชุมชน สังคม และประเทศชาติ ส่งผลทำให้มนุษยชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข จึงเป็น มูลเหตุสำคัญในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรสาขาวิชาดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นมีความรู้ความสามารถในการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีประเทศไทย สร้างเอกสารตำราวิชาการทางดนตรีให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาด้านดนตรีของประเทศไทย และสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโลกต่อไป

จากการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ซึ่งรับผู้ที่จบปริญญาตรีสาขาดนตรีตะวันตก สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษา และสาขาอื่นๆ เข้าศึกษา ต่อเนื่อง ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนตั้งแต่รุ่น 1-5 รวม 5 รุ่น (ปีการศึกษา 2545-2549) เป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างสาขาและต่างสถาบันการศึกษา กัน เช่น จบจากมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) สถาบันราชชมงคล หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นต้น แสดงให้เห็นสภาพทั่วไปของนิสิตที่เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกัน และบางคนไม่มีพื้นฐานที่จำเป็นต่อการศึกษาและในด้านทักษะ นิสิตที่จบการศึกษามาจากสถาบันที่แตกต่างกัน จะได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ทักษะพื้นฐานแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นความรู้ทักษะและประสบการณ์ของบัณฑิตที่จบจากสถาบันต่างๆ แต่ละคนย่อมมี ความแตกต่างกัน

เมื่อเข้ามาศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นิสิตควรได้รับการเตรียมความพร้อมให้มีความรู้ทักษะพื้นฐานในสิ่งที่ขาดให้ได้ใกล้เคียงกันเพื่อทุกคนต้องปฏิบัติตามแผนการเรียนภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เช่นในภาคต้นของการศึกษาหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดให้ผู้เรียนทำงานตามที่มอบหมาย ดังนี้ สรุปบทความภาษาอังกฤษค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศเช่น บทความ รูปภาพ

สำคัญ เขียนโน้ตเพลงจากเพลงที่กำหนด การใช้อุปกรณ์บันทึก เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้น ในคอมพิวเตอร์ หรือแผ่นซีดีรอม ความสามารถในการทำงานตามที่อาจารย์มอบหมายนั้น เป็นงานค้นคว้า นอกห้องเรียน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้เรียนที่จะต้องทำงานตามที่อาจารย์มอบหมายนั้นให้สำเร็จตามข้อกำหนด

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อม (Mentoring) สำหรับรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยการจัดหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนการสอนในส่วนที่นิสิตยังมีข้อจำกัดในด้านความรู้และทักษะพื้นฐาน ทั้งส่วนวิชาการ และทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยทั่วไป และประเด็นปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความหลากหลายของนิสิตควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จะเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษากระทำกันแพร่หลายในต่างประเทศ มีผลการวิจัยสนับสนุนถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเช่น Moerer (2005) ทำวิจัยค้นพบว่าการจัดให้มีการเตรียมความพร้อม โดยการให้คำปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงนั้น มีผลเชิงบวกในการพัฒนาผู้เรียนนำไปสู่การเป็นผู้นำในรายวิชาของนิสิตปริญญาตรี นอกจากนี้ Perri (1998) วิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีโครงการจัดการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด ในการจัดการศึกษา

การเริ่มต้นของการให้คำปรึกษา จะได้รับการอำนวยความสะดวกจากสถาบันต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง Perri กล่าวเพิ่มเติมว่า หลักฐานเชิงประจักษ์ที่จะสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวยังมีน้อยมาก จึงเกิดแนวคิดว่าควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้มาสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว ในระบบการศึกษาและทำให้ได้แนวทางที่จะเสนอแนะนักการศึกษา ผู้บริหารและผู้ให้คำปรึกษาเอง เพื่อปรับปรุงการให้คำปรึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การนำหลักการของการเตรียมความพร้อม การให้คำปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเชิงวิชาการต่อตัวนิสิต อาจารย์ และสถาบัน การพัฒนาหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จึงมีความสำคัญในการจัดกิจกรรม ให้ความรู้ทักษะพื้นฐานทางดนตรี การใช้คอมพิวเตอร์ และการค้นคว้างานวิชาการด้านดนตรี เพื่อให้นิสิตเกิดความพร้อมสมบูรณ์และใช้ศักยภาพของตนเองได้เต็มความสามารถในการศึกษารายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ยังได้รับประโยชน์จากกิจกรรมฯ ในด้านนิสิตมีที่ปรึกษาที่เป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อน และพี่เลี้ยงในเวลาเดียวกันไว้ คอยดูแลให้คำปรึกษาช่วยเหลือในปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างศึกษาในหลักสูตร ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตรปกติ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา สำหรับนิสิตระดับปริญญาโท

ชั้นปีที่ 1 สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งนี้ เป็นการการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นส่วนประกอบในการสรุปผลวิจัยมีจุดประสงค์เพื่อ

1. เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ โดยมีวัตถุประสงค์ พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ สำหรับรายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ศึกษาผลการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ สำหรับรายวิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะที่ฟังประสงค์ และคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ของนิสิต

3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับหน่วยกิจกรรมการเตรียมความพร้อมฯ สำหรับราย วิชา 393571 ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้อง ตรงกับความต้องการและมีประโยชน์ที่มีต่อการเรียนในรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ

การพัฒนา กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. พัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

2. การนำหน่วยกิจกรรมไปทดลองใช้และประเมินผลหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมฯ ในภาคต้น ปีการศึกษา 2548

3. ติดตามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับหน่วยกิจกรรมการเตรียมความพร้อมฯ สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ติดตามผลความสอดคล้อง ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมหลังการทดลองที่มีต่อการเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรฯ ของในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ถึงภาคปลาย ปีการศึกษา 2549

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 จำนวน 8 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 393571 พื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้วิจัยศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ใช้เทคนิคการสังเกตและมีส่วนร่วม โดย สมบูรณ์ (Completely Participant Observation) ในเบื้องต้นมุ่งสนใจศึกษารายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา (Foundations of Ethnomusicology) เนื่องจากเป็นรายวิชาบังคับ ซึ่งเป็นพื้นฐานของหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และเป็นรายวิชาที่นิสิต ป.โท ชั้นปีที่ 1 เริ่มเรียน เป็นวิชาแรกในหลักสูตร ต่อจากนั้นผู้วิจัยลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา จำนวน 7 รายวิชา รวม 20 หน่วยกิต ซึ่งเป็นวิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือก ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ใช้เวลาในการศึกษา 4 ภาคการศึกษา หรือ 2 ปี การศึกษาช่วงนี้ผู้วิจัยศึกษาและเก็บ

ข้อมูลจากแผนการสอน การปฏิสัมพันธ์ ระหว่าง อาจารย์และนิสิต และเก็บข้อมูลการเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนการสอน โดยจดบันทึกข้อมูล จากแบบสังเกต สันทนา ร่วมทำงานกลุ่มตาม ที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน และพูดคุย สัมภาษณ์นิสิตอย่างเป็นทางการและไม่เป็น ทางการ ซึ่งเป็นการศึกษาภาพรวมใหญ่ของ สภาพปัญหา ปัจจัย และเงื่อนไข

ผลการพัฒนาหน่วยกิจกรรมในกิจกรรม เตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐาน ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ในชั้นตอนที่ 1 นี้ ได้พัฒนา สร้างหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อม สำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์ วิทยาขึ้น มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับศักยภาพ และความต้องการของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์ วิทยาชั้นปีที่ 1 อย่างแท้จริง โดยอาศัยความ คิดเห็นของนิสิตชั้นปี 1 ในปีการศึกษา 2547 ผนวกกับนิสิตชั้นปี 1 ในปีการศึกษา 2548 ซึ่งเน้นการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียน รู้ร่วม และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอนคือ การสัมภาษณ์ การอภิปราย การบรรยาย การบรรยาย ประกอบสาธิต การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติ มีการวัด ประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย 10 หน่วยกิจกรรมได้แก่

- หน่วยที่ 1 การค้นคว้าข้อมูลทาง มนุษยดุริยางควิทยาจาก แหล่งสารสนเทศ
- หน่วยที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางดนตรี ชาติพันธุ์วิทยา
- หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ ของดนตรี

- หน่วยที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆใน การบันทึกแทนเสียง
- หน่วยที่ 5 การเขียนโน้ตเพลงตาม ที่ได้ยิน
- หน่วยที่ 6 การพิมพ์โน้ตเพลงด้วย โปรแกรม Finale
- หน่วยที่ 7 โปรแกรม Photoshop เพื่องานนำเสนอทาง วิชาการ
- หน่วยที่ 8 เทคโนโลยีเรื่องเสียง เพื่อ งานนำเสนอทางวิชาการ
- หน่วยที่ 10 แนวทางในการจัดทำ หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯไปทดลองใช้ และประเมินผลหน่วย กิจกรรม ในภาคต้นปีการศึกษา 2548 โดย การนำหน่วยกิจกรรมที่ผ่านการตรวจสอบ และ แก้ไข ปรับปรุงจากคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับ นิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 ภาคต้นปีการศึกษา 2548 และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นิสิต และความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง ของเนื้อหา หน่วยกิจกรรม กับการเรียนใน หลักสูตรปกติของนิสิต หลังจากนั้นติดตาม ความสอดคล้องของเนื้อหาของหน่วยกิจกรรม กับการเรียนในหลักสูตรปกติของนิสิต หลังการ ทดลอง ในภาคปลายปีการศึกษา 2548 และ ภาคต้นปีการศึกษา 2549

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน ในขณะที่ใช้หน่วยกิจกรรมผู้วิจัยเป็นผู้เก็บ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนิสิต โดยใช้แบบประเมินชิ้นงานแบบประเมินทักษะ ที่พึงประสงค์ และแบบประเมินคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ ผู้วิจัยติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยพิจารณาจากเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนจากหน่วยกิจกรรม มีประโยชน์ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับการศึกษาในรายวิชาต่างๆ ที่นิสิตเรียนในหลักสูตรปกติ ช่วงเวลาปลายของภาคต้นปีการศึกษา 2548 ถึงภาคปลายปีการศึกษา 2549 โดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย

การติดตามผลการใช้หน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการใช้หน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินชิ้นงาน

2. ทักษะที่พึงประสงค์พิจารณาจากจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิต

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์พิจารณาจากจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนิสิต ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการเรียนในหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ประเมินโดยใช้แบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 40 และแบบประเมินชิ้นงานคิดเป็นร้อยละ 60 นอกจากนี้

ได้ทำการ ทดสอบก่อนเรียนแล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน เพื่อทำการเปรียบเทียบ และดูพัฒนาการในด้านความรู้เนื้อหาของนิสิต ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

⇒ คะแนนการสอบหลังเรียนของนิสิตเพิ่มขึ้น หลังจากผ่านการเรียนการสอนในหน่วยกิจกรรมในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาไปแล้ว นิสิตมีพัฒนาการด้านเนื้อหามากขึ้นอยู่ในระดับดี มีผลน่าพอใจ ส่วนผลการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา 10 ชิ้นงาน ผลคะแนนของนิสิตอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า ร้อยละ 80 อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ผลคะแนนการประเมินชิ้นงานในหน่วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ อยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ คะแนนรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมฯ นิสิตมีผลการเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 85.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก นิสิตที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์สูงสุดมีคะแนนสูงถึงร้อยละ 90 ส่วนนิสิตที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด มีคะแนนร้อยละ 79.65 ซึ่งถือว่าผ่านอยู่ในเกณฑ์ดี สรุปว่าคะแนนรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 นิสิตมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

⇒ ผลการประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนิสิตในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์

วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 นิสิตมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

⇒ ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตในหน่วยกิจกรรมของกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาของนิสิตสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 นิสิตมีผลการเรียน อยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

⇒ การติดตามผลความคิดเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ตั้งแต่ภาคต้นปีการศึกษา 2548 ถึงภาคปลายปีการศึกษา 2549 พบว่า เนื้อหา หน่วยกิจกรรมการสอนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยงที่แสดงบทบาทสอนสนับสนุน กระตุ้น ส่งเสริม เป็นเพื่อน ให้เวลานิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน มีประโยชน์ตรงกับความต้องการ และเหมาะสมในการใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้ แสดงให้เห็นว่าหน่วยกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้เป็นกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้

⇒ ความคิดเห็นของนิสิตต่อการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษารายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา รวมถึงรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา และการนำความรู้และทักษะไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อมูล เสียง และภาพลงแผ่นซีดี สามารถนำไปใช้ได้ในการเรียนวิชาเทคโนโลยี การสื่อสารและวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา วิชาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถช่วยเก็บข้อมูลภาคสนาม และการ

นำเสนอผลงานได้ด้วย และสามารถนำความรู้มาใช้กับชีวิตประจำวันได้ เช่น การคัดลอกหรือคัดลอกเพลงมาใช้นำเสนอรายงาน หรือประกอบการฟัง มีประโยชน์มาก สำหรับเรียนในสาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

ผลการวิจัยแสดงว่ากิจกรรมเตรียมความพร้อม ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพได้ผลดีสามารถเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาได้กับจำนวนนิสิต 8 คน อาจารย์ผู้สอน 1 คน ผู้สอนที่จะนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้ จึงควรปรับเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลให้สอดคล้องกับนิสิตใหม่ ที่มีความหลากหลายในความต้องการเตรียมความพร้อมของแต่ละปีการศึกษา นอกจากนี้ ควรปรับเนื้อหาเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในหน่วยกิจกรรม เช่น PhotoShop, Finale, หรือ Nero Burning ROM เป็นต้น เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าว มีการปรับปรุงพัฒนาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา และควรมีการศึกษาแนวทาง ข้อดี ข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ก่อนนำไปใช้

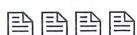
กิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ เป็นกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น ให้เป็นการเตรียมความพร้อมที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ให้เกิดประสบการณ์ตรงในการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ไปใช้ได้จริงในการศึกษาในหลักสูตรดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กิจกรรมควรจัดให้กับนิสิตควบคู่ไปกับการเรียนในหลักสูตรฯ เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมได้ตรงตามความต้องการของนิสิต อาจารย์ผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นทั้งอาจารย์ผู้สอน และเป็นกัลยามิตรกับผู้เรียน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีเวลาให้คำปรึกษากับผู้เรียน

ได้ในทุกๆ เรื่องนอกเหนือจากงานวิชาการ มีตารางการทำงานให้นิสิตเข้าพบขอคำปรึกษา ได้โดยให้นิสิตรู้สึกว่าจะตลกในการเข้าขอคำปรึกษา นอกจากนี้อาจารย์กับนิสิตอาจพบกันได้ โดยมีได้นัดหมายตามสถานที่ต่างๆ เช่น เดินสวนทางกัน โรงอาหาร ธนาคาร หรือศูนย์การค้า เป็นต้น การทักทายกันเป็นสิ่งที่ดี เป็นการแสดงความคุ้นเคยระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์

แนวทางการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐาน ดนตรีชาติพันธุ์วิทยาเน้นหลักการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยกิจกรรม การสอน การสนับสนุน การกระตุ้นให้กำลังใจ การแนะนำ และการเป็นเพื่อน การสร้างปฏิสัมพันธ์ การพบปะ พูดคุยระหว่างผู้สอน และผู้เรียนเป็นรูปแบบต่างๆ ที่จัดขึ้นมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

รูปแบบเป็นทางการ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนความรู้พื้นฐานเดิมให้มีความรู้ประสบการณ์มากยิ่งขึ้น รูปแบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมการกระตุ้นให้กำลังใจ, การแนะนำและการเป็นเพื่อนกับนิสิต การเรียนการสอน การสร้างปฏิสัมพันธ์ผู้สอนกำหนดให้มีกิจกรรม การบรรยาย การสัมภาษณ์ การทำกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการอภิปรายในชั้นเรียน

กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยาสามารถใช้เป็นแนวคิดต้นแบบในการพัฒนาสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับรายวิชา หรือหลักสูตรอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะมีประโยชน์โดยตรงกับผู้เรียน ช่วยให้นิสิตประสบความสำเร็จในการเรียน และเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและมีความสุข

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ทิศนา แคมมณี. 2545. รูปแบบการเรียนรู้การสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ บุญมี. 2546. โลก MODERN & POST MODERN. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- นาดยา ปิลันธนานนท์. 2545. จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- 2546. จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- บุญเรียง ขจรศิลป์, ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, และปราณี โพธิสุข. 2544. การนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงโคนมไปประยุกต์ใช้ในต่างบริบท (ระยะที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญา รุ่งเรือง. 2546. หลักวิชามานุษยวิทยางควิทยา. เอกสารการสอน รายวิชา 393571 พื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปราณี โพธิสุข. 2546. "การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Interview)" เอกสารประกอบการสอน คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. 2541. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟเฟิลส จำกัด, หน้า 38-46.
- วัลลภา สุระกำพลธร. 2549. สารวิจัย: Mentor: ที่ปรึกษาเชิงพี่เลี้ยง. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวนิช. 2540. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2546. การวัดทักษะการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันทัต ตันชนันท์. 2538. บันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลอย่างไร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สมบัติ การจนารักพงศ์. 2547. นวัตกรรมการศึกษาชุด. ๒๙ เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย: การเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2537. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546. หลักการสอน(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- อานันท์ นาคคง. 2540. หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง): มหาดุริยกีฬ่มเจ้าพระยาแห่งอุษาคเนย์. กรุงเทพฯ : มติชน.

- Anderson, E. and Shannon, A. 1995. *Towards a Conceptualization of Mentoring, in Issues in Mentoring*. T. Kerry and A. Shelton Mayes, Buckingham: Open University Press.
- Blandford, S. 2000. *Managing Professional Development in Schools*. London: Routledge Press.
- Boyarsky, L. T. 1989. *"Dalcroze Eurhythmics: An Approach to Early Training of the Nervous System"* New York: Thyme Medical Publishers, Inc.
- Carmin, C. N. 1988. *Issues on Research on Mentoring: Definitional and Methodological*. International Journal of Mentoring, 2(2), pp 9-13.
- Carmin, S. 1993. *Definitions of Mentoring, in The Return of the Mentor: Strategies for Workplace Learning*. London: Falmer Press.
- Dawley, R. M. 1980. *An Analysis of the Methodological Orientation and the Music Literature Used in the Suzuki Violin Approach*. Ph.D. Dissertation, Northwestern University.
- Desmond, K. J. 2005. *A Qualitative Study of the Mentoring Experiences of School Counselors without Teaching Experience in the State of Ohio*. Ph.D. Dissertation, Kent State University.
- Furlong, J. 1995. *The Limits of Competence: A Cautionary Note on Circular 9/92, In Issues in Mentoring*. eds. T. Kerry and A. Shelton Mayes. London: Routledge Press.
- Jacobi, M. 1991. *Mentoring and Undergraduate Academic Success: A Literature Review, Review of Educational Research*. 61(4), pp. 505-532.
- Joerg, L. A. 2004. *The Experience of Being Mentored During the Dissertation Phase of a Doctoral Degree at a Distance-Learning University*. Ph.D. Dissertation, Walden University.
- Jones, M. L. 2004. *Differences in the Effectiveness of Two Mentoring Models*. Ed.D. Dissertation, University of Virginia.
- Kochhar, S. K. 1982. *Methods and Techniques of Teaching*. New Delhi: Sterling Publishers.
- Maynard, T. and Furlong, J. 1995. *Learning to Teach and Models of Mentoring*. In Issues in Mentoring, T. Kerry and A. Shelton Macys, Buckingham: Open University Press.
- Merriam, S. 1983. *Mentors and Prot?g?s: A Critical Review of the Literature*. Adult Education Quarterly. 33 pp. 161-173
- Moerer, T. 2005. *A Longitudinal Qualitative Study of Collegiate Mentoring Experiences in the Nebraska Human Resources Research Foundation*. Ph.D. Dissertation, The University of Nebraska-Lincoln.
- Myers, H. 1980. *Ethnomusicology: An Introduction*. New York: University Press.
- Nettl, B. 1980. *The Study of Ethnomusicology*. New York: Shirmer Books.
- Perri, P. G. 1998. *Mentoring of Undergraduate Students: The Assessment of Mentor Effectiveness (Quality of Mentoring) and Its Relationship to Student Outcomes*. Ph.D. Dissertation, The Fielding Institute.
- Polverini-Rey, R. A. 1992. *Intrauterine Musical Learning: The Soothing Effect on Newborns of a Lullaby Learned Prenatally*. Ph.D. Dissertation Abstracts, #9233740.
- Rothera, M. , Hawkins, S. and Hendry, J. 1995. *The Role of Subject Mentor in Further Education*. In Issues in Mentoring. pp. 86-98. T. Kerry and A. Shelton Mayes, Buckingham Open University Press.
- Schon, D. 1983. *The Reflective Practice*. New York: Basic Books Press.
- Spear, L. L. *Mentoring the Emotional Dimensions of Leadership: The Perception of Interns*. Ed.D. Dissertation, University of Washington.